

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΟΥΛΙΟΥ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή αριθ. 39726/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

8 Μαρτίου 2018

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τα οριζόμενα από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο διορθώσεων ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Πούλιου κατά Ελλάδας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, αποτελούμενο από τους εξής:

Kristina Pardalos, *πρόεδρος*,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Aleš Pejchal,

Krzysztof Wojtyczek,

Armen Harutyunyan,

Tim Eicke,

Jovan Ilievski, *δικαστές*,

και Abel Campos, *γραμματέας τμήματος*,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 13 Φεβρουαρίου 2018,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 39726/10) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, μία υπήκοος της οποίας, η κ. Ελισσάβετ Πούλιου («η προσφεύγουσα») προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 12 Ιουλίου 2010 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κύριο Χ. Μυλωνά, δικηγόρο του Συλλόγου της Αθήνας. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους εντεταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Φ. Δεδούση, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Δ. Καλόγηρο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Η προσφεύγουσα επικαλέστηκε ειδικότερα μία παραβίαση των άρθρων 5 § 3 και 5 § 4 της Σύμβασης.

4. Στις 25 Μαρτίου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Η προσφεύγουσα, δικηγόρος, γεννήθηκε το 1969 και είναι κάτοικος Αθηνών.

6. Στις 22 Ιουλίου 2009, αυτή τέθηκε υπό προσωρινή κράτηση. Υπήρχαν εναντίον της υποψίες ότι ήταν μέλος μιας εγκληματικής οργάνωσης, αποτελούμενης από δεκαπέντε

άτομα, που φερόταν να έχει διαπράξει μεταξύ του 2008 και του 2009 πολλά εγκλήματα, μεταξύ των οποίων η απαγωγή ενός εργολάβου, μία εκ προθέσεως ανθρωποκτονία, προπαρασκευαστικές πράξεις ενόψει της διάπραξης δολοφονιών, αδικήματα σχετικά με εκρηκτικά και κλοπές οχημάτων. Οι υποψίες που την βάρυναν στηρίζονταν στην καταγραφή των τηλεφωνικών συνδιαλέξεών της με έναν από τους πελάτες της, τον Π.Β., ο οποίος ήταν φυλακισμένος.

7. Το ένταλμα προσωρινής κράτησης (αριθ. 36/2009) τόνιζε ότι η προσφεύγουσα ήταν ύποπτη για την διάπραξη αδικημάτων σε βαθμό κακουργήματος και ότι, αν αφηνόταν ελεύθερη, υπήρχε κίνδυνος να διαπράξει νέα αδικήματα. Ειδικότερα, το ένταλμα υπογράμμιζε ότι η προσφεύγουσα κατηγορούνταν ότι είχε συστήσει και συμμετείχε σε μία εγκληματική οργάνωση, αποτελούμενη από δεκαέξι τουλάχιστον πρόσωπα, η οποία είχε έντονη και μόνιμη δραστηριότητα και είχε σκοπό να διαπράξει αδικήματα ιδιαίτερης βαρύτητας, όπως απαγωγές, ανθρωποκτονίες, κλοπές και τοποθετήσεις εκρηκτικών, προκειμένου να οικειοποιηθεί υπέρογκα ποσά προς διανομή μεταξύ των μελών τα οποία, κατά τα λοιπά, δεν είχαν καμία αναστολή όσον αφορά την ζωή και την φυσική ακεραιότητα των θυμάτων. Επίσης, η προσφεύγουσα ενεργούσε κατά τον τρόπο αυτό εκμεταλλευόμενη την ιδιότητα της ως δικηγόρου και την κοινωνική θέση του.

8. Η προσφεύγουσα δεν άσκησε την προβλεπόμενη από το άρθρο 285 § 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προσφυγή κατά του εντάλματος προσωρινής κράτησης, την οποία θα μπορούσε να ασκήσει εντός προθεσμίας πέντε ημερών από την ημερομηνία της θέσης της υπό προσωρινή κράτηση.

9. Στις 3 Νοεμβρίου 2009, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του ανακριτή του Πλημμελειοδικείου Αθηνών, στην βάση του άρθρου 286 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, μία αίτηση για την απόλυσή της υπό όρους. Υποστήριζε ότι το μόνο επιβαρυντικό στοιχείο που υπήρχε στην δικογραφία ήταν οι τηλεφωνικές υποκλοπές, οι οποίες ήταν κατ'αυτήν παράνομες διότι διενεργήθηκαν χωρίς δικαστική απόφαση και μέσα στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων της ως δικηγόρου που είχε αναλάβει την υπεράσπιση του Π.Β. Υπογράμμιζε επίσης ότι διέθετε κατοικία, τόσο προσωπική όσο και επαγγελματική, γνωστή στις αρχές, ότι ουδέποτε αποπειράθηκε να διαφύγει, ότι δεν υπήρχε κίνδυνος να διαπράξει αδικήματα, ότι η σωματική ακεραιότητά της κινδύνευε στην φυλακή διότι, όπως ισχυρίστηκε, είχε υποστεί επίθεση από συγκρατούμενες και ότι η κατάσταση της υγείας της είχε επιδεινωθεί για τον λόγο ότι, μετά την επίθεση αυτή, είχε τεθεί σε απομόνωση ως προστατευτικό μέτρο.

10. Στις 9 Δεκεμβρίου 2009, ο ανακριτής, στηριζόμενος στην πρόταση του εισαγγελέως (η οποία κατατέθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2009), απέρριψε την αίτηση. Αφού υπενθύμισε τα εγκλήματα που φέρονται να διαπράχθηκαν από την οργάνωση, επιβεβαίωσε ότι η προσφεύγουσα ήταν σε γνώση τους και τα είχε εγκρίνει. Κατέληξε ότι υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις ενοχής της ενδιαφερομένης και ότι ήταν πιθανό αυτή να διαπράξει νέα αδικήματα, αν αφηνόταν ελεύθερη.

11. Ειδικότερα, ο ανακριτής υπογράμμισε ότι αυτές οι αποχρώσεις ενδείξεις προέκυπταν από τηλεφωνικές συνδιαλέξεις μεταξύ της προσφεύγουσας και ενός από τους πελάτες της, τον πιθανό αρχηγό της οργάνωσης. Κατά την άποψη του δικαστή, οι συνδιαλέξεις αυτές απεδείκνυν ότι δύο από τους κατηγορούμενες, μέλη της εν λόγω εγκληματικής οργάνωσης, είχαν αποφασίσει να δολοφονήσουν τρία άτομα μέσα στην αίθουσα ενός δικαστηρίου και ότι είχαν ζητήσει από την προσφεύγουσα να τους παράσχει πληροφορίες για την εν λόγω αίθουσα, για τα πρόσωπα που θα ήταν παρόντα και τα σημεία των εξόδων του δικαστηρίου. Επίσης, σύμφωνα με τις συνδιαλέξεις αυτές, ο αρχηγός φέρεται να της ζήτησε να του προμηθεύσει πυροκροτητές και η προσφεύγουσα φέρεται να εισήγαγε κινητά τηλέφωνα μέσα στην φυλακή.

12. Στις 14 Δεκεμβρίου 2009, η προσφεύγουσα κατέθεσε προσφυγή κατά της διάταξης αυτής ενώπιον του συμβουλίου πλημμελειοδικών. Υποστήριζε ότι η προσωρινή κράτηση επιτρεπόταν μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν η απόλυση με περιοριστικούς όρους δεν επέτρεπε την εξασφάλιση της παράστασης του κατηγορουμένου, και ότι η μόνη βαρύτητα του αδικήματος δεν αρκούσε για να διαταχθεί η κράτηση. Υποστήριζε ότι δεν είχε κανένα λόγο να μην παρασταθεί στο ακροατήριο το οποίο αντιπροσώπευε κατ'αυτήν την μοναδική δυνατότητα να αποδείξει την αθωότητά της. Όσον αφορά τον κίνδυνο της διάπραξης νέων αδικημάτων, ανέφερε ότι αυτός έπρεπε να προκύπτει από συγκεκριμένα στοιχεία της δικογραφίας σχετιζόμενα με την προσωπικότητα του κατηγορουμένου, με τις προηγούμενες καταδίκες του, με το περιβάλλον του και με το επάγγελμά του. Υπογράμμισε ότι η κατοικία της ήταν γνωστή, ότι η κατάσταση της υγείας της είχε επιδεινωθεί από την κράτησή της, ότι ουδέποτε υπήρξε φυγόδικη κατά το παρελθόν και ότι είχε παρουσιαστεί ενώπιον του ανακριτή, και ότι η συνέχιση της κράτησης παραβίαζε την αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας.

13. Στις 15 Ιανουαρίου 2010, το συμβούλιο άφησε την προσφεύγουσα ελεύθερη υπό όρους: υποχρέωσε την ενδιαφερόμενη να καταβάλει εγγύηση 10.000 ευρώ και να παρουσιάζεται στο αστυνομικό τμήμα την 1^η και στις 16 εκάστου μηνός. Συνόδευσε την απόλυση με μία απαγόρευση εξόδου από την επικράτεια.

14. Το συμβούλιο πλημμελειοδικών σημείωσε ότι υπήρχαν αποχρώσεις ενδείξεις σύμφωνα με τις οποίες η προσφεύγουσα είχε διαπράξει ένα κακούργημα τιμωρούμενο με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών. Σημείωσε εν τούτοις ότι η ενδιαφερόμενη είχε γνωστή κατοικία, ότι δεν είχε ποτέ φυγοδικήσει στο παρελθόν και ότι δεν είχε επιχειρήσει ποτέ να διαφύγει. Υπογράμμισε επίσης ότι αυτή είχε παρουσιαστεί ενώπιον του ανακριτή για την υπεράσπισή της την καθορισθείσα ημερομηνία και ότι είχε παρουσιαστεί εκ νέου αργότερα, αφού είχε λάβει μία συμπληρωματική προθεσμία για να ετοιμάσει την απολογία της. Κατέληξε ότι η συμπεριφορά της έδειχνε ότι δεν είχε πρόθεση να διαφύγει και ότι, κατά συνέπεια και κατόπιν της θέσης σε ισχύ του νόμου 3811/2009 (πιο πάνω παράγραφοι 18-19), οι προϋποθέσεις οι οποίες προβλέπονται από το άρθρο 282 § 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την προσωρινή κράτηση της προσφεύγουσας δεν συνέτρεχαν.

15. Η προσφεύγουσα αφέθηκε ελεύθερη την ίδια ημέρα.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

16. Σύμφωνα με το άρθρο 282 § 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπως αυτό ίσχυε την εποχή της θέσης της προσφεύγουσας υπό κράτηση, οι προϋποθέσεις για την επιβολή της προσωρινής κράτησης σε ένα πρόσωπο διωκόμενο για κακούργημα ήταν οι ακόλουθες: (α) ο ενδιαφερόμενος να μην έχει γνωστή διαμονή στη χώρα, (β) να έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του, (γ) να υπήρξε κατά το παρελθόν φυγόποινος ή φυγόδικος, (δ) να κρίθηκε ένοχος για απόδραση κρατουμένου ή παραβίαση περιορισμών διαμονής, (ε) να κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό, όπως προκύπτει από τις συνθήκες του προτέρου βίου του, οι οποίες πρέπει να μνημονεύονται ρητώς, ή από τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά της πράξης για την οποία κατηγορείται, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα. Η συνδρομή έστω και μιας από τις προϋποθέσεις αυτές αρκούσε για να διαταχθεί η προσωρινή κράτηση.

17. Στις 18 Δεκεμβρίου 2009, τέθηκε σε ισχύ με την δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ο νόμος 3811/2009, ο οποίος τροποποίησε, μεταξύ άλλων, το άρθρο 282 § 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Εφεξής, προκειμένου ένα άτομο κατηγορούμενο για κακούργημα τιμωρούμενο με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών να τεθεί υπό προσωρινή κράτηση, θα πρέπει να συντρέχει μία ή περισσότερες από τις ανωτέρω αναφερόμενες προϋποθέσεις. Από την άλλη πλευρά, αντίθετα προς το παλαιό άρθρο 282 § 3, το νέο άρθρο προβλέπει ότι ο κίνδυνος διάπραξης νέων εγκλημάτων από τον κατηγορούμενο πρέπει να στηρίζεται σε προηγούμενες αμετάκλητες καταδίκες του για ομοειδείς αξιόποινες πράξεις.

18. Το κείμενο του άρθρου αυτού έχει ως εξής:

«Προσωρινή κράτηση μπορεί να επιβληθεί αντί για περιοριστικούς όρους - εάν αιτιολογημένα κριθεί ότι οι τελευταίοι δεν επαρκούν - εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της πρώτης παραγράφου του άρθρου αυτού, μόνο αν ο κατηγορούμενος διώκεται για κακούργημα και δεν έχει γνωστή διαμονή στη χώρα ή έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του ή κατά το παρελθόν υπήρξε φυγόποινος ή φυγόδικος (...) εφόσον από τη συνδρομή των παραπάνω στοιχείων προκύπτει σκοπός φυγής ή κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό, όπως προκύπτει από προηγούμενες αμετάκλητες καταδίκες του για ομοειδείς αξιόποινες πράξεις να διαπράξει και άλλα εγκλήματα. (...)»

19. Το σχέδιο νόμου κατατέθηκε στο Κοινοβούλιο στις 6 Δεκεμβρίου 2009 και ψηφίστηκε στις 9 Δεκεμβρίου 2009.

20. Τα άλλα εφαρμοστέα άρθρα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (285 έως 287) έχουν μεταγραφεί στις αποφάσεις *Τσιτσιρίγγος κατά Ελλάδας* (αριθ. 2), αριθ. 18230/09, § 15, 5 Μαρτίου 2015 και *Στεργιόπουλος κατά Ελλάδας*, αριθ. 29049/12, § 19, 7 Δεκεμβρίου 2017.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

21. Η προσφεύγουσα παραπονείται ότι κρατήθηκε αυθαιρέτως για τον λόγο ότι ο ανακριτής δεν αιτιολόγησε την απόφασή του με την οποία απέρριψε την από 9 Δεκεμβρίου 2009 αίτηση απόλυσής της. Καταγγέλλει μία παραβίαση του άρθρου 5 § 3 της Σύμβασης το οποίο ορίζει τα ακόλουθα:

«Παν πρόσωπον συλληφθέν ή κρατηθέν, υπό τας προβλεπομένας εν παραγράφω 1γ του παρόντος άρθρου συνθήκας (...) έχει δε το δικαίωμα να δικασθή εντός λογικής προθεσμίας ή απολυθή κατά την διαδικασίαν. Η απόλυσις δύναται να εξαρτηθή από εγγύησιν εξασφαλίζουσαν την παράστασιν του ενδιαφερομένου εις την δικάσιμον.»

22. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να επικαλεστεί την ιδιότητα του «θύματος» με την έννοια του άρθρου 34 της Σύμβασης. Υπογραμμίζει ότι αυτή δεν αμφισβήτησε, όπως είχε, κατά την άποψη της Κυβέρνησης, δικαίωμα, την νομιμότητα της προσωρινής κράτησής της κατά τον χρόνο που αυτή είχε διαταχθεί και ότι επωφελήθηκε από την τροποποίηση του άρθρου 282 § 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Αναφέρει ότι το γεγονός ότι η αίτησή της για απόλυση είχε ευνοϊκή έκβαση οφειλόταν σε αυτήν την τροποποίηση και όχι στο ότι διαπιστώθηκε ότι η κράτηση ήταν παράνομη ή ότι συνέτρεχαν

οι προϋποθέσεις που αιτιολογούσαν την απόλυσή της. Προσθέτει ότι, αν η εν λόγω τροποποίηση δεν είχε λάβει χώρα, θα έπρεπε να εξεταστεί αν συνέτρεχαν οι λοιπές προϋποθέσεις που έθετε το άρθρο 282 § 3 όπως αυτό ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης του εντάλματος προσωρινής κράτησης της προσφεύγουσας.

23. Η προσφεύγουσα δεν υποβάλλει παρατηρήσεις ως προς τούτο.

24. Το Δικαστήριο δεν κρίνει απαραίτητο να αποφανθεί επί αυτής της προκαταρκτικής ένστασης της Κυβέρνησης διότι θεωρεί ότι η αιτίαση αυτή είναι απαράδεκτη για τους λόγους που εκτίθενται πιο κάτω.

25. Σημειώνει ότι, κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η κράτηση της προσφεύγουσας ήταν νόμιμη και πλήρως αιτιολογημένη. Σημειώνει επίσης ότι, πάντοτε κατά την άποψη της Κυβέρνησης, δεν μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 287 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, να υπάρξει παράταση της προσωρινής κράτησης παρά μόνον μετά την πάροδο μιας προθεσμίας ενός έτους από την θέση υπό κράτηση. Η απόρριψη της αίτησης απόλυσής της προσφεύγουσας από τον ανακριτή στις 9 Δεκεμβρίου 2009, ήτοι σε χρόνο κατά τον οποίο η ανάκριση ήταν ακόμη σε εξέλιξη και η πρώτη εξάμηνη προθεσμία (η οποία μνημονεύεται από το άρθρο 287) δεν είχε ακόμη παρέλθει, δεν συνιστούσε κατ'αυτήν παράταση της κράτησης. Κατά τους ισχυρισμούς της Κυβέρνησης, μία τέτοια παράταση θα απαιτούσε την έκδοση μιας αιτιολογημένης απόφασης και την διαπίστωση της συνδρομής των εξαιρετικών περιστάσεων, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 287. Το συμβούλιο πλημμελειοδικών φέρεται να έκρινε ότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για την συνέχιση της κράτησης της προσφεύγουσας όχι διότι η κράτηση δεν ήταν νόμιμη, αλλά διότι οι προϋποθέσεις αυτές είχαν τροποποιηθεί από τον νόμο.

26. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει από την πλευρά της ότι η διάταξη του ανακριτή δεν ήταν καθόλου αιτιολογημένη, ότι παρέπεμπε στην πρόταση του εισαγγελέως – η οποία δεν περιελάμβανε, ούτε αυτή, κάποια αναφορά ως προς τον κίνδυνο της διάπραξης νέων εγκλημάτων – και ότι φέρεται να αναφέρθηκε κατά τρόπο γενικό στα εγκλήματα που είχαν διαπραχθεί από όλους τους συγκατηγορούμενους. Η προσφεύγουσα αναφέρει ότι η απόφαση αυτή ελήφθη στις 9 Δεκεμβρίου 2009, ημερομηνία κατά την οποία το Κοινοβούλιο ψήφισε τον νόμο 3811/2009 το περιεχόμενο του οποίου φέρεται να ήταν γνωστό από τις 20 Νοεμβρίου 2009 και διαθέσιμο στο Διαδίκτυο. Τονίζει ότι η αιτιολογική έκθεση του νόμου είχε ήδη δημοσιευθεί στις 25 Νοεμβρίου 2009 και ότι ο ανακριτής είχε απορρίψει την αίτηση, αν και γνώριζε ότι, με την έναρξη ισχύος του νέου νόμου, η ίδια θα αφηνόταν ελεύθερη διότι η διατήρησή της υπό κράτηση δεν θα επιτρεπόταν πλέον. Η ενδιαφερόμενη προσθέτει ότι, από τις 18 Δεκεμβρίου 2009, τόσο ο ανακριτής όσο και το δικαστικό

συμβούλιο είχαν την υποχρέωση να εφαρμόσουν αυτεπαγγέλτως τον νόμο 3811/2009 και να επιτρέψουν την απόλυσή της.

27. Το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι, στην παρούσα υπόθεση, το χρονικό διάστημα που ενδιαφέρει το άρθρο 5 § 3 της Σύμβασης άρχισε στις 22 Ιουλίου 2009, ημερομηνία θέσης της προσφεύγουσας υπό κράτηση, και έληξε στις 15 Ιανουαρίου 2010, με την απόφαση της απόλυσης που ελήφθη από το δικαστικό συμβούλιο του πλημμελειοδικείου Αθηνών. Το διάστημα αυτό διήρκεσε συνεπώς πέντε μήνες και είκοσι τέσσερις ημέρες.

28. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει στην συνέχεια ότι το άρθρο 5 της Σύμβασης καθιερώνει ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα: την προστασία του ατόμου από τις εκ μέρους του Κράτους αυθαίρετες προσβολές της ελευθερίας του. Επαναλαμβάνει ότι η ίδια η ουσία της παραγράφου 3 της διάταξης αυτής είναι το δικαίωμα να μείνει κανείς ελεύθερος εν αναμονή της ποινικής δίκης. Η διάταξη αυτή δεν μπορεί να ερμηνεύεται ως προσφέρουσα στις δικαστικές αρχές μία επιλογή μεταξύ της παραπομπής της δίκης εντός λογικής προθεσμίας και μιας προσωρινής απόλυσης, έστω και υποκείμενης σε εγγυήσεις. Το αντικείμενο του άρθρου 5 § 3 είναι κατά κύριο λόγο η επιβολή της προσωρινής ελευθερίας από την στιγμή κατά την οποία η συνέχιση της κράτησης παύει να είναι λογική. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η προσωρινή κράτηση πρέπει να εμφανίζεται ως η τελευταία λύση η οποία αιτιολογείται μόνον όταν όλες οι άλλες διαθέσιμες επιλογές απεδείχθησαν ανεπαρκείς. Το Δικαστήριο παραπέμπει προς τούτο στην τελευταία πρόταση του άρθρου 5 § 3, από την οποία προκύπτει ότι η προσωρινή απόλυση του κατηγορουμένου πρέπει να διατάσσεται εφόσον είναι δυνατόν να ληφθούν από αυτόν τις εγγυήσεις που εξασφαλίζουν την παράστασή του στο ακροατήριο όταν η κράτηση δικαιολογείται μόνον από τον κίνδυνο της φυγοδικίας. Όταν καλούνται να αποφανθούν επί του λογικού χαρακτήρα μιας κράτησης στην βάση του άρθρου 5 § 1 γ), οι αρμόδιες αρχές έχουν την υποχρέωση να ερευνήσουν αν υπάρχουν εναλλακτικά μέτρα αντί της συνέχισης της κράτησης (*Idalov κατά Ρωσίας* [GC], αριθ. 5826/03, § 140, CEDH 2012, *Βαφειάδης κατά Ελλάδας*, αριθ. 24981/07, § 50, 2 Ιουλίου 2009 και *Lelièvre κατά Βελγίου*, αριθ. 11287/03, § 97, 8 Νοεμβρίου 2007).

29. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να υπενθυμίσει την ουσία των διατάξεων που ρυθμίζουν την διάρκεια της προσωρινής κράτησης, την συνέχισή της και την παράτασή της σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 287 § 1 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, η προσωρινή κράτηση μπορεί να διαρκέσει μέχρι έξι μήνες, μετά την πάροδο των οποίων το δικαστικό συμβούλιο αποφαινεται με αιτιολογημένη απόφαση κατά πόσον ο κατηγορούμενος πρέπει να αφεθεί ελεύθερος ή να διατηρηθεί υπό κράτηση. Εφόσον η ανάκριση συνεχίζεται, ο ανακριτής οφείλει, εντός προθεσμίας πέντε ημερών πριν από την

λήψη του διαστήματος των έξι μηνών, να ενημερώσει τον εισαγγελέα εφετών σχετικά με τους λόγους για τους οποίους η ανάκριση δεν έχει ολοκληρωθεί και να διαβιβάσει την δικογραφία στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Ο τελευταίος απευθύνεται στο δικαστικό συμβούλιο το οποίο, αφού ακούσει τον κατηγορούμενο ή τον συνήγορό του και τον εισαγγελέα, αποφαινεται, κατά τρόπο τελεσίδικο και με αιτιολογημένη απόφαση, αν ο κατηγορούμενος πρέπει να αφεθεί ελεύθερος ή να διατηρηθεί υπό κράτηση. Η παράγραφος 3 του άρθρου 287 προβλέπει ότι, αν η προσωρινή κράτηση δεν παραταθεί εντός προθεσμίας τριάντα ημερών από την λήξη της προθεσμίας των έξι μηνών που προβλέπεται από την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου, ο εισαγγελέας οφείλει να διατάζει την απόλυση του κατηγορουμένου.

30. Όμως, το Δικαστήριο σημειώνει κατ'αρχήν ότι η προσφεύγουσα δεν άσκησε, εντός της προθεσμίας των πέντε ημερών που προβλέπεται προς τούτο, την προσφυγή η οποία μνημονεύεται στο άρθρο 285 § 1 για να αμφισβητήσει την νομιμότητα του από 22 Ιουλίου 2009 εντάλματος της θέσης υπό προσωρινή κράτηση. Όταν ο ανακριτής απέρριψε, στις 9 Δεκεμβρίου 2009, την από 3 Νοεμβρίου 2009 αίτηση της προσφεύγουσας, η ανάκριση δεν είχε ακόμη ολοκληρωθεί και η προθεσμία των έξι μηνών πέρα από την οποία μία παράταση της κράτησης ήταν δυνατή δεν είχε λήξει ακόμη. Στην από 15 Ιανουαρίου 2010 απόφασή του, το δικαστικό συμβούλιο προέβη στην εξέταση των προϋποθέσεων που μπορούν να αιτιολογήσουν την διατήρηση της προσφεύγουσας υπό κράτηση και έκρινε ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν συνέτρεχαν πλέον στο πρόσωπο της τελευταίας, λαμβανομένης επίσης υπόψη της τροποποίησης του άρθρου 285 § 3 από τον νόμο 3811/2009.

31. Το Δικαστήριο θεωρεί στην συνέχεια ότι, στις 9 Δεκεμβρίου 2009, ημερομηνία κατά την οποία ο ανακριτής απέρριψε την αίτηση απόλυσης της προσφεύγουσας, αυτός δεν μπορούσε να την αφήσει ελεύθερη για τον μοναδικό λόγο ότι ο νόμος 3811/2009 μόλις είχε ψηφιστεί από το Κοινοβούλιο την ίδια ημέρα. Αυτός ο νόμος τέθηκε σε ισχύ μόλις στις 18 Δεκεμβρίου 2009 και ελήφθη υπόψη από το δικαστικό συμβούλιο όταν αυτό αποφάνθηκε, στις 15 Ιανουαρίου 2010, επί της από 14 Δεκεμβρίου 2009 προσφυγής της προσφεύγουσας.

32. Συμπερασματικά, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι λόγοι τους οποίους ο ανακριτής επικαλείται προκειμένου να διατηρήσει την προσφεύγουσα υπό κράτηση ήταν προσήκοντες και επαρκείς στις 9 Δεκεμβρίου 2009, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας των ενδείξεων ενοχής οι οποίες βάρυναν εναντίον της και εναντίον των άλλων μελών της εγκληματικής οργάνωσης καθώς και της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, ενώ δεν ήταν πλέον προσήκοντες και επαρκείς στις 15 Ιανουαρίου 2010, γεγονός που το δικαστικό συμβούλιο έλαβε υπόψη προκειμένου να αφήσει την προσφεύγουσα ελεύθερη. Θεωρεί τέλος ότι το χρονικό διάστημα

της κράτησης, το οποίο διήρκεσε λιγότερο από έξι μήνες, δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ασύμβατο προς την απαίτηση της ταχύτητας η οποία προβλέπεται από το άρθρο 5 § 3 της Σύμβασης.

33. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτο και να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμο, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 α) και 4 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 4 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

34. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι αιτήσεις απόλυσής της δεν εξετάστηκαν μέσα σε «βραχεία προθεσμία». Παραπονέθηκε ως προς τούτο για μία παραβίαση του άρθρου 5 § 4, το οποίο ορίζει:

«Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξη την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως.»

35. Η Κυβέρνηση αναφέρει κατ'αρχήν ότι το μεγαλύτερο τμήμα του διαστήματος που παρήλθε μέχρι την έκδοση της διάταξης του ανακριτή οφείλεται στην ετοιμασία της πρότασης του εισαγγελέως (μέχρι τις 4 Δεκεμβρίου 2009). Ισχυρίζεται ότι το διάστημα αυτό ήταν αναγκαίο για τον εισαγγελέα προκειμένου να εξετάσει και να αναφερθεί λεπτομερώς σε όλα τα στοιχεία που προέκυπταν από την προκαταρκτική εξέταση και από την κύρια ανάκριση και που μπορούσαν να αφορούν την προσφεύγουσα. Θεωρεί ότι, λαμβάνοντας υπόψη τον μεγάλο αριθμό των κατηγορουμένων, τον αριθμό, το είδος και την βαρύτητα των διαπραχθέντων εγκλημάτων καθώς και την αναγκαιότητα της διαπίστωσης του βαθμού συμμετοχής της προσφεύγουσας στα εγκλήματα αυτά, το διάστημα αυτό έχει λογική διάρκεια. Τονίζει ότι τόσο ο εισαγγελέας όσο και ο ανακριτής όφειλαν να επιδείξουν την μέγιστη επιμέλεια και αμεροληψία μέσα στο πλαίσιο της εξέτασης της συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 282 § 3. Υποστηρίζει τέλος ότι ούτε το χρονικό διάστημα που απαιτήθηκε για την εξέταση της προσφυγής από το δικαστικό συμβούλιο ήταν υπερβολικό.

36. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την νομολογία του, οι σχετικές με ζητήματα στέρησης της ελευθερίας διαδικασίες, με την έννοια του άρθρου 5 § 4, απαιτούν μία ιδιαίτερη επιμέλεια και οι εξαιρέσεις στην αρχή μιας διαπίστωσης του νομίμου της κράτησης εντός «βραχείας προθεσμίας» επιβάλλουν αυστηρή ερμηνεία (*Hutchison Reid κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 50272/99, § 79, CEDH 2003-IV). Υπενθυμίζει επίσης ότι το

ζήτημα του κατά πόσον η αρχή της ταχύτητας της διαδικασίας έχει τηρηθεί εκτιμάται όχι αφηρημένα, αλλά μέσα στο πλαίσιο της συνολικής εκτίμησης των δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες συνθήκες (*E. κατά Νορβηγίας*, 29 Αυγούστου 1990, § 64, série A no. 181-A, *Delbec κατά Γαλλίας*, αριθ. 43125/98, § 33, 18 Ιουνίου 2002, και *Luberti κατά Ιταλίας*, 23 Φεβρουαρίου 1984, §§ 33 και 27, série A no. 75), και ειδικότερα υπό το φως της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, των τυχόν ιδιαιτεροτήτων της ακολουθητέας εσωτερικής διαδικασίας και της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος μέσα σε αυτήν (*Bubullima κατά Ελλάδας*, αριθ. 41533/08, § 27, 28 Οκτωβρίου 2010). Κατά κανόνα, εν τούτοις, αφού διακυβεύεται η ελευθερία του ατόμου, το Κράτος πρέπει να ενεργεί κατά τρόπο ώστε η διαδικασία να διεξάγεται μέσα στον ελάχιστο χρόνο (*Fuchser κατά Ελβετίας*, αριθ. 55894/00, § 43, 13 Ιουλίου 2006).

37. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, στις 3 Νοεμβρίου 2009, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του ανακριτή του πλημμελειοδικείου Αθηνών, στην βάση του άρθρου 286 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, μία αίτηση απόλυσης υπό όρους. Ο εισαγγελέας διατύπωσε την πρότασή του ως προς την αίτηση αυτή στις 4 Δεκεμβρίου 2009 και ο ανακριτής απέρριψε την από 9 Δεκεμβρίου 2009 αίτηση, ήτοι τριάντα πέντε ημέρες αργότερα.

38. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι το χρονικό διάστημα το οποίο παρήλθε δεν είναι συμβατό με την απαίτηση ενός ελέγχου εντός βραχείας προθεσμίας για τους σκοπούς του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης. Για λόγους σύγκρισης, υπενθυμίζει ότι, μεταξύ άλλων, στις αποφάσεις *Rehbock κατά Σλοβενίας* (αριθ. 29462/95, § 84, CEDH, 2000-XII), *Butusov* (αριθ. 7923/04, § 34, 22 Δεκεμβρίου 2009), *Τσιτσιρίγγος κατά Ελλάδας* (αριθ. 29747/09, § 66, 17 Ιανουαρίου 2012) και *Χριστοδούλου και λοιποί κατά Ελλάδας* (αριθ. 80452/12, § 70, 5 Ιουνίου 2014), έχει καταλήξει στην παραβίαση του άρθρου αυτού για διαστήματα είκοσι τριών, είκοσι, είκοσι δύο και σαράντα επτά ημερών αντίστοιχα.

39. Το Δικαστήριο κρίνει ότι η επίδικη διάρκεια εν προκειμένω δεν είναι συμβατή με την απαίτησης της «βραχείας προθεσμίας» του άρθρου 5 § 4.

40. Έπεται ότι υπήρξε παραβίαση της διάταξης αυτής επί του σημείου αυτού.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

41. Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους

δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

42. Η προσφεύγουσα ζητεί 10.000 ευρώ (EUR) για την ηθική βλάβη.

43. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το ποσό αυτό είναι υπέρογκο και ότι μία διαπίστωση παραβίασης θα συνιστούσε επαρκή δίκαιη αποζημίωση.

44. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στην προσφεύγουσα 3.300 EUR για την ηθική βλάβη.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

45. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κάποιο αίτημα επιδίκασης εξόδων και δικαστικής δαπάνης. Δεν της επιδικάζει συνεπώς κάποιο ποσό για την αιτία αυτή.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

46. Το Δικαστήριο κρίνει προσηκόν να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή όσον αφορά την αιτίαση που έλκεται από το άρθρο 5 § 4 της Σύμβασης και απαράδεκτη κατά τα λοιπά,
2. *Αποφαίνεται*, ομόφωνα, ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης,
3. *Αποφαίνεται*
 - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 3.300 EUR (τρεις χιλιάδες τριακόσια ευρώ), πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για την ηθική βλάβη,
 - (β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσανξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσανξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 8 Μαρτίου 2017, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Abel Campos

Γραμματέας

(υπογραφή)

Kristina Pardalos

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 13 Απριλίου 2018

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος

